

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 8.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.8.48>

УДК 330.3:336.5:338.2

В. Л. Смесова,

д. е. н., професор, завідувач кафедри економічної теорії та міжнародних економічних відносин,

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0444-4659>

К. В. Піскаревський,

здобувач, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-0832-5533>

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТА ТЕХНОЛОГІЧНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ДЛЯ УКРАЇНИ

V. Smiesova,

*Doctor of Economic Sciences, Full Professor, Head of the Department of
Economic Theory and International Economic Relations, Dnipro University of
Technology*

K. Piskarevskyi,

Bachelor, Dnipro University of Technology

INNOVATIVE DEVELOPMENT AND TECHNOLOGICAL ENTREPRENEURSHIP: FOREIGN EXPERIENCE FOR UKRAINE

Інноваційний розвиток і технологічне зростання є головними драйверами сучасної економіки та можуть стати головним напрямом

відродження повоєнної економіки України. Основою для розширення інноваційної спрямованості економіки є технологічне підприємництво, орієнтоване на розробку і використання нових технологій з метою створення продуктів з високою доданою вартістю. Метою статті є обґрунтування міжнародного досвіду реформ у сфері інноваційного розвитку, розробка моделі інноваційно-інвестиційної екосистеми України та методів залучення коштів інвесторів у сектор високих технологій. Обґрунтовано досвід зарубіжних країн (США, Японії, Сінгапуру, Німеччини) у досягненні інноваційно-інвестиційного розвитку на основі інвестиційної політики та стимулювання вкладень у високотехнологічний сектор економіки. Запропоновано модель інноваційної екосистеми, охарактеризовано її структуру та обґрунтовано можливості для її впровадження в економіці України. Розроблено методи залучення коштів внутрішніх та іноземних інвесторів у сектор високих технологій України на основі аналізу досвіду технологічних лідерів.

Innovative development and technological growth are the main drivers of the modern economy and can become the mainstream of the revival of the post-war economy of Ukraine. The basis for expanding the innovative orientation of the economy is technological entrepreneurship, focused on the development and use of new technologies in order to create products with high added value, the formation of new economic values, and progressive growth. The aim of the article is to substantiate the international experience of reforms in the field of innovative development, develop a model of the innovation and investment ecosystem of Ukraine and methods of attracting investors' funds to the high-tech sector. The article analyzes the experience of foreign countries (USA, Japan, Singapore, Germany) in achieving innovative and investment development based on investment policy and stimulating investments in the high-tech sector of the economy. The strengths and weaknesses of the innovation policy of these countries in the process of economic and social reforms are studied. The article analyzes the

methods, tools and incentives for innovative and technological development, the institutional conditions that have ensured an increase in investments in high technologies, and measures to expand technological entrepreneurship. The main tools for the inflow of domestic and foreign investments into the high-tech sector of the economy of developed countries are substantiated. The authors consider the possibilities of involving technological entrepreneurs in the innovation process and using their investment capital to create products with high added value. A model of an innovation ecosystem is proposed, its structure and functions of its main blocks are characterized, their interconnections and interdependencies in the process of its functioning are revealed. The possibilities for implementing the model of an innovation ecosystem in the economy of Ukraine for the purpose of post-war revival are substantiated. Based on the analysis of the experience of technological leaders, ways and methods of attracting funds from domestic and foreign investors to the high-tech sector of Ukraine are developed.

Ключові слова: інноваційний розвиток, технологічне підприємництво, інноваційно-інвестиційна екосистема, інвестиційна привабливість, стартапи, інновації, державна підтримка, трансфер технологій.

Keywords: innovative development, technological entrepreneurship, innovation and investment ecosystem, investment attractiveness, start-ups, innovation, state support, technology transfer.

Постановка проблеми. Сучасний економічний стан будь-якої країни світу пов'язаний із тим, як у цій країні створюються та розвиваються технології, впроваджуються інновації, підтримується наука, стимулюється інноваторство, розширюється технологічне підприємництво. Технологічний та інноваційний розвиток стають основою для економічного і соціального прогресу, виходу країни на нову траєкторію руху, розширення високотехнологічного сектора економіки. У цьому процесі відіграє важливу роль технологічне підприємництво, яке має значний потенціал у створенні

високотехнологічних продуктів, реалізації нових ідей, інноваційних розробок, однак не має для цього достатньої фінансової основи. Малий і середній бізнес, індивідуальні підприємці потребують підтримки у цьому процесі з боку держави, внутрішніх та іноземних інвесторів, що актуалізує важливість дослідження проблем залучення інвестиційних коштів у підприємницький сектор, а також питань стимулювання технологічного розвитку та розширення впровадження інновацій, у т.ч. у високі технології, в Україні. Основою для цього може бути аналіз закордонного досвіду у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вважається, що питання розвитку техніки і технології досліджували ще А. Сміт, Д. Рікардо, Дж. Мілль, К. Маркс та ін., а теоретичні засади інноваційно-інвестиційного розвитку були закладені Й.А. Шумпетером та П. Друкером. Сучасні українські науковці – Ю. Єгоров, Ю. Бажал, Ю. Кіндзерський, С. Сіденко, О. Бойко, Т. Небога та ін. фокус своєї уваги зосереджували на багатьох аспектах інноваційної діяльності, присвятивши свій аналіз дослідженням сутності інновацій та інноваційної діяльності на рівні підприємства, регіонів, національної економіки та світового господарства, дослідивши вплив політики держави на технологічні і структурні зміни, можливості відновлення економіки України на основі інновацій тощо [1; 2]. Ряд наукових робіт були присвячені розробці методичних основ оцінювання інноваційного розвитку, шляхів інноваційного відновлення підприємств України, впливу глобалізаційних змін на інноваційні трансформації країн та їх економічний ріст [3; 4].

Питання аналізу технологічного підприємництва та участі бізнесу в інноваційних перетвореннях більше піднімалися зарубіжними вченими. Зокрема, Е. Burton Swanson, Azizi Othman дійшли висновку, що технологічне підприємництво передбачає не тільки купівлю нових технологій бізнесом з метою отримання прибутку або іншого ефекту, але й їх розробку, просування, використання, здійснення іншої діяльності, пов'язаної з

«реалізацією їх можливостей», а в якості ефекту має створення нових бізнес-моделей та стратегій підприємствами, що забезпечують економічне зростання та конкурентоспроможність підприємств [5; 6]. Проводилися також дослідження теоретичних основ технологічного підприємництва та його відмінностей від економіки, підприємництва та менеджменту підприємства, кліометричного аналізу даної проблематики науковцями [7; 8].

Одночасно з цим у роботах вчених недостатньо уваги було приділено питанням використання зарубіжного досвіду в сфері інноваційного розвитку та розширення технологічного підприємництва в Україні на основі найкращих міжнародних практик, розуміння особливостей функціонування системи інноваційно-інвестиційної діяльності інших країн з метою виявлення можливостей їх застосування для відродження повоєнної економіки України.

Метою статті є обґрунтування міжнародного досвіду реформ у сфері інноваційного розвитку, розробка моделі інноваційно-інвестиційної екосистеми України та методів залучення коштів інвесторів у сектор високих технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвинені країни завжди були світовими лідерами у розвитку науки, технологій, інновацій, запуску на ринок високих технологій і продуктів, стимулюванні та державній підтримці технологічного підприємництва для забезпечення випуску високотехнологічних товарів та послуг малим і середнім бізнесом, усвідомлюючи їх важливість для першості у глобальній технологічній гонці. З цією метою країни застосовували, з одного боку, економічні та адміністративні методи, сприятливі законодавчо-правові, економічні, політичні, соціальні та інші інституційні умови для стимулювання технологічного підприємництва та інноваційних інвестицій, а, з іншого боку, – знаходили нові, унікальні механізми, що сприяли інноваційному розвитку бізнесу, формуванню довіри з боку підприємців-інвесторів, створенню сприятливого інвестиційного клімату у країнах [9; 10].

Тому важливим у цьому питанні є проведення дослідження міжнародного досвіду в сфері технологічного розвитку, розширення високотехнологічного сектору економіки на основі залучення інвестицій з бізнес-сектору або іноземних інвестицій у діяльність малих і середніх підприємств, формування системи технологічного підприємництва.

Розвинені країни світу системно підходять до розвитку технологій та інновацій, стимулювання інвестицій у високі технології, розширення технологічного підприємництва, спираючись при цьому на різноманітні стимули. Класичними інструментами на рівні держави є фіскальні стимули, субсидювання, спрощене адміністрування, на рівні підприємства – підвищення рівня креативності та адаптивності до змін, пошук нових можливостей для створення цінності компанії [10; 11].

Наприклад, такі країни як Австралія, Австрія, Бельгія, Іспанія, Данія, США, Іспанія, Ірландія використовували систему зниженого оподаткування, а Японія і Туреччина надавала субсидії внутрішнім та іноземним інвесторам, підприємцям, які створювали наукові центри, наймали місцеву висококваліфіковану робочу силу, займалися розробкою високих технологій та інновацій. Ірландія та Нідерланди впровадили стимули для капіталовкладень у наукові дослідження та високотехнологічні розробки [12].

Серед країн, досвід яких у цьому аспекті привертає увагу, необхідно назвати у першу чергу *Сполучені Штати Америки*. Ця країна є світовим лідером у розвитку технологій і залучує найбільші обсяги внутрішніх та ПП, які відповідно до діючої інвестиційної політики повинні мати виключно інноваційну спрямованість. США більше орієнтується у питаннях залучення інвестицій у високотехнологічні сектори на створення сприятливих умов в економіці, які б надавали інвесторам відчуття надійності, стабільності, захищеності. Зокрема, ці умови спрямовані на підтримку вільного ринку, що стає основою для ціноутворення, створення конкурентного середовища, надання свободи інвесторам щодо вибору місця розміщення капіталу, галузі

та форми інвестицій, впровадження податкових знижок та стимулів для фінансування наукових досліджень, виробництва товарів з використанням високих технологій [13]. Останнє забезпечується через стимулювання зарубіжних інвесторів вступати у стратегічні альянси з національними товаровиробниками, підприємцями, які формуються у високотехнологічних, інноваційних та стратегічно важливих для США галузях, у т.ч., в сфері оборони, цифровізації, інформаційних систем і технологій. На державному рівні створено надійну законодавчу базу щодо захисту прав інвесторів, систему пріоритетів, в якій основним є інноваційний напрям капіталовкладень, але разом із тим, кожен штат США також має свої пріоритети, умови і стимули для залучення інвесторів, тому потенційні інвестори можуть їх порівнювати й обирати найбільш привабливу для їх капіталовкладень територію. Серед основних стимулів місцеві органи штатів використовують кредитні знижки, митні преференції, повну відміну або низькі ставки податків на прибуток та нерухомість.

Крім того, США застосовують режим інвестування, що надає рівні права власності для іноземних та внутрішніх інвесторів, у цій країні використовують просту і доступну кожному систему відкриття і закриття підприємств, «м'якого» адміністрування та ведення звітності, можливості отримання кредитних коштів на пільгових умовах, преференції для репатріації інвестованого капіталу, стимулювання розвитку інноваційного підприємництва. Це особливо є актуальним для малого і середнього бізнесу, який не має достатніх обсягів власних інвестиційних ресурсів для розробки і запуску нових технологічних продуктів. Одночасно з цим держава гарантує, що не здійснюватиме експропріацію іноземного капіталу. Разом із тим, у Президента є право накласти заборону на злиття компаній або фінансових коштів, якщо таке об'єднання ставить під загрозу національну безпеку США та дає іноземним інвесторам значний контроль над підприємствами або бізнесом США, що може стосуватися і вже здійснених вкладень зарубіжними інвесторами (Комплексний закон про торгівлю і конкуренцію) [13].

Ще одним із методів залучення технологічних інвестицій у США є створення технопарків, в яких внутрішні та іноземні інвестори, підприємці отримують доступ до науково-дослідних інститутів, можуть налагодити зв'язки з консультаційними центрами, розпочати співпрацювати з венчурними інвестиційними фондами, банківськими установами тощо завдяки розвиненій інноваційній інфраструктурі технопарків та можливостям, які перед ними відкриваються в процесі їх функціонування [14].

Японія виступає одним із найвідоміших центрів розвитку науки, техніки, прогресивних технологій, створення інтелектуальних продуктів. Ця країна також приділяє багато уваги залученню внутрішніх та іноземних інвестицій у високотехнологічні та інноваційні галузі, розвитку підприємницького інноваторства. Одним із інструментів отримання інвестиційного капіталу для впровадження інновацій в Японії є венчурне інвестування та позабіржові фондові ринки, що, як відомо, засновані на акумуляції інвестиційного капіталу всіх учасників та його подальшому вкладенні. Завдяки діяльності цих фондів і ринків в Японії запускаються нові підприємства, орієнтовані на випуск інноваційних продуктів, використання нових технологій, фінансування наукових розробок, здійснюються капіталовкладення у високотехнологічні галузі, пріоритетні для держави, та у виробництво товарів з високою доданою вартістю, реалізуються інфраструктурні інноваційні проєкти [14]. В результаті такої політики в Японії було запущено цілу мережу інноваційних малих і середніх підприємств, розвиваються наукомісткі галузі, що мають чітко визначену спеціалізацію, сформувалася структура економіки, орієнтована на розвиток науки, людського капіталу, технологічне лідерство.

Держава інвестує багато власних коштів на розвиток освіти, наукові дослідження, створення японських технологій і одночасно з цим дає стимули для приватного бізнесу та корпорацій з метою вкладення їх капіталу в R&D, інноваційні галузі, виробництво продукції на основі високих технологій.

Унаслідок такої політики сьогодні саме на корпорації приходить ся 75% від загального обсягу витрат Японії на наукові дослідження. Корпорації та фінансово-промислові групи вкладають кошти у підготовку науковців, фінансують безпосереднє проведення розробок, створення технологічних нововведень, запуск інноваційних проєктів, приймають участь у спільному інноваційному партнерстві з малим і середнім бізнесом.

Основними інструментами для притоку внутрішніх та іноземних інвестицій у високотехнологічний сектор японської економіки є:

1) надання пільг на оподаткування венчурних інвестицій і впровадження обов'язкового відрахування коштів у венчурні фонди, обсяги яких можуть становити близько 80%;

2) відміна податків на діяльність дрібних інноваційних компаній та підприємств, що вкладають кошти у технологічні нововведення, а також пенсійних установ, кошти з яких використовуються для інвестицій, надання пільгового кредитування вказаним установам;

3) низькі податки на фінансування R&D, здійснене за рахунок приватного капіталу та підприємницького капіталу зокрема, а також зменшення кількості податків для таких інвесторів;

4) надання кредитних пільг при отриманні займів інноваційними компаніями, інвестиційними фондами, науково-дослідними організаціями та установами, підприємцями;

5) відміна податків на кошти, що перераховуються до страхових компаній і фондів з метою страхування ризику банкрутства підприємств;

6) реалізація Програми субсидування для глобальних центрів інновацій, що дозволяє іноземним інвесторам отримати від уряду субсидії у випадку створення ними спільних з японськими компаніями та підприємцями інноваційних центрів, що будуть спеціалізуватися на проведенні наукових розробок, формуванні техніко-економічного обґрунтування проєктів у таких високотехнологічних галузях як IoT, генетичні і регенеративні медичні дослідження [13; 14].

Ще одним із практичних кейсів технологічного розвитку та залучення капіталу у високі технології й інновації є *Німеччина*, яка на початковому етапі проведення інноваційної політики орієнтувалася на досвід Японії, США, Британії. Ця країна сформувала чітку законодавчу базу в сфері внутрішнього та іноземного інвестування з метою розвитку високотехнологічного сектору, запровадила створення в регіонах і землях інноваційних фондів, метою функціонування яких було здійснення капіталовкладень у відкриття дрібних і середніх підприємств, які займаються науковими дослідженнями, створюють нові технології, випускають високотехнологічну продукцію, впроваджують інноваційні продукти та послуги. Для зниження інвестиційних ризиків державою було забезпечено високий рівень захисту коштів інвесторів, спрямованих до цих інвестиційних фондів.

Серед основних *стимулюючих інструментів технологічного розвитку, збільшення вкладень інвестицій у високі технології, розширення технологічного підприємництва* у Німеччині запроваджено: 1) можливість пільгового списання коштів, витрачених бізнесом як інвестиційні вкладення в закуплене обладнання, інші основні фонди, а також у їх виробництво, амортизаційні пільги; 2) відсоткові знижки інвесторам і підприємцям на кредити, отримані з метою закупівлі основного капіталу, наступного інвестування у високотехнологічний бізнес або у виробництво високотехнологічних продуктів; 3) можливість отримання від уряду компенсаційних виплат при здійсненні інвестування у нове будівництво промислових об'єктів, а також розширення бізнесу і підприємств на основі будівництва додаткових потужностей, модернізації підприємства, фінансування винахідництва та раціоналізаторства (23% від загального обсягу капіталовкладень), інвестування у високотехнологічні сектори (до 35% доплат); 4) реалізація програм підтримки інноваційних об'єднань, кластерів та союзів, в які входять підприємці, бізнес-компанії, науково-дослідні установи, університети, інвестиційні фонди, що на основі такої

кооперації реалізують високотехнологічні інноваційні проєкти, здатні здійснити «стрибок» в інноваційному та економічному розвитку, сполучують використання наявного наукового потенціалу, інвестиційних можливостей та реалізацію потреб бізнес-середовища в технологіях та інтелектуальних продуктах [12–14].

Така країна як *Сінгапур*, що не є високорозвиненою країною, а відноситься до нових індустріальних країн, змогла розвинути технологічний сектор, сформувала екосистему технологічного підприємництва та інновацій, залучити значні обсяги капіталовкладень з інших країн світу та стати світовим високотехнологічним центром. Зокрема, серед інвесторів цієї країни – США, Японія, країни ЄС, Китай.

Сінгапур стимулював інноваційний розвиток, здійснював залучення коштів внутрішніх та іноземних інвесторів у високотехнологічні сектори шляхом впровадження змін в :

1) економічній сфері – на основі її кардинальної трансформації та переорієнтації на високотехнологічні та інноваційні виробництва, у т.ч. підприємницькі. Для цього урядом Сінгапуру на першому етапі реформ для підприємців, внутрішніх та іноземних інвесторів було запроваджено спочатку повне скасування мит і податків на доходи і прибуток, а також була запущена спрощена система відкриття малих і середніх підприємств. Уряд сформував спочатку пріоритетні напрями для внутрішніх та іноземних інвестицій у середньо-технологічних галузях (нафтохімія, суднобудівництво, електронна промисловість). На другому етапі реформ упроваджувалися низькі податки і збори, був затверджений перелік високотехнологічних галузей та виробництв (фармацевтика, приладобудування, ІТ-сфера, фінансові послуги), яким надавалися пріоритети для розвитку, гарантувалися відповідні стимули та знижки при оподаткуванні. Держава виділила значні кошти з державного бюджету для відкриття підприємств з виробництва високотехнологічної продукції у вказаних галузях та заключила понад 70 міжнародних договорів для залучення іноземних інвесторів у ці

підприємства, в яких їм надавалися привабливі умови для вкладення капіталу та можливості для його вивозу.

Після реалізації цих заходів сформована у країні система високотехнологічних підприємств та бізнесів дала поштовх для розвитку мережі інших підприємств, які забезпечували їх нормальне функціонування та обслуговували їх. Одночасно з цим була побудована сучасна транспортно-логістична інфраструктура для забезпечення безперебійних поставок товарів в інші країни світу;

2) політичній сфері – через забезпечення стабільної політичної ситуації у країні, налагодження міжнародних економічних взаємозв'язків з іншими країнами, надання внутрішнім та іноземним інвесторам захисту прав власності на матеріальні активи, ресурси, інтелектуальні продукти, що їм належать або будуть належати в майбутньому в процесі інвестиційної діяльності, проведення активних заходів для подолання і ліквідації корупції;

3) соціальній сфері – через створення системи персональних рахунків для накопичення населенням та підприємцями коштів на пенсію, отримання освіти, що дає право при накопиченні певного ліміту на ньому отримати дотацію на придбання житла. Цими коштами держава користувалася в період їх акумулювання на рахунках для реалізації спільних з внутрішніми та іноземними інвесторами інвестиційних проєктів у високотехнологічне виробництво [14].

Таким чином, виходячи з проаналізованого нами міжнародного досвіду, можна запропонувати основні заходи з метою розвитку технологічного підприємництва та розширення інновацій, а також *методи залучення коштів внутрішніх та іноземних інвесторів у сектор високих технологій, які використовують розвинені країни та інші технологічні лідери, і які можна впровадити в Україні:*

1) надання внутрішнім та іноземним інвесторам доступу до участі у фінансуванні середніх та великих інфраструктурних проєктів та державних

інвестиційних проєктів у сфері високих технологій, інноваційних і технологічних програм, що реалізуються за рахунок уряду та бюджету;

2) запровадження інноваційних фондів за спільної участі іноземних та національних інвесторів, підприємців, спільних дослідницьких центрів, інноваційних об'єднань, союзів, кластерів, залучення інвесторів у фінансування наукових досліджень, розробок, створення інноваційних продуктів;

3) надання внутрішнім та іноземним інвесторам можливості користування стимулами, знижками, пільгами, компенсаціями, субсидіями для здійснення інноваційної діяльності, виробництва високотехнологічної продукції, створення малих, середніх і великих підприємств високотехнологічного сектору тощо;

4) створення сприятливого інституційного середовища для здійснення інновацій та вкладання інвестицій підприємцями, іншими внутрішніми та іноземними інвесторами на основі формування правової системи захисту їх прав, ліквідації корупції, надання доступу до ресурсів, можливостей для надійного захисту їх капіталу;

5) створення технопарків, інкубаторів, інноваційно-технологічних центрів, в яких підприємці, інші внутрішні та іноземні інвестори взаємодіятимуть з представниками науки, бізнесу, держави, консалтинговими компаніями, фінансово-кредитними установами, інвестиційними фондами;

6) широке використання венчурного інвестування зі стимулюванням участі у венчурних фондах підприємців, інших внутрішніх іноземних інвесторів, що відкриває перспективи для запуску малих і середніх інноваційних підприємств, спільну участь в інвестуванні іноземних та національних інвесторів.

Одночасно з цим, аналізуючи найкращі міжнародні практики, стає очевидним той факт, що країни, які досягли успіху в інноваційному розвитку, не просто здійснювали окремі заходи або реформи, які дозволили їм

отримати такі результати й досягнути технологічного лідерства, а застосовували системний підхід, що дозволило їм сформувати у країні розвинену інноваційну екосистему та забезпечити її ефективне функціонування. Тому орієнтованість України на інноваційний розвиток, розширення технологічного підприємництва, збільшення виробництва високотехнологічних продуктів, розробку інноваційних технологій, формування ланцюгів постачання з високою доданою вартістю повинні бути забезпечені відповідною інноваційною екосистемою (рис. 1).

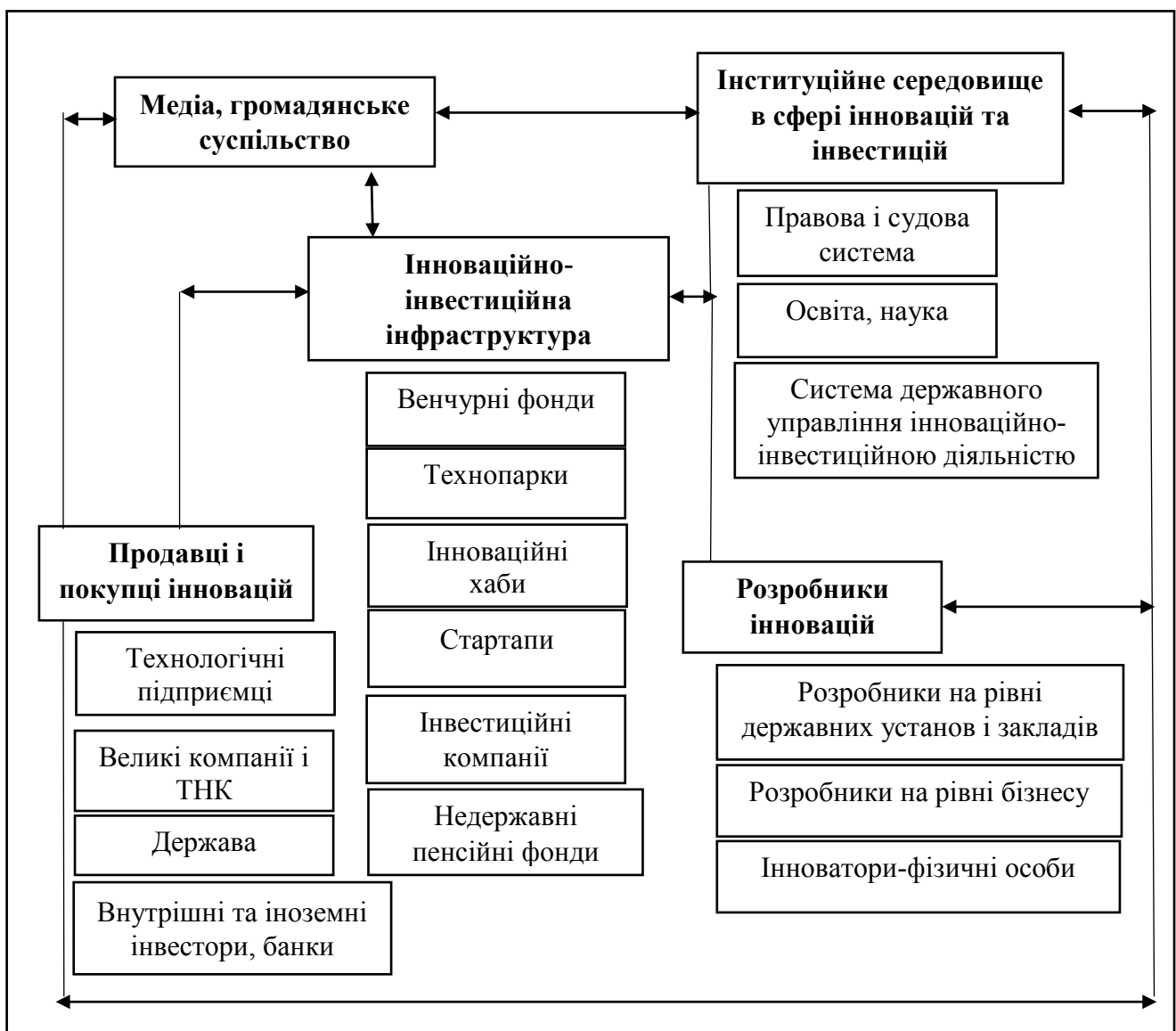

Рис. 1. Інноваційна екосистема та її елементи

Основними блоками інноваційної екосистеми є:

1) *суб'єкти*, які забезпечують процес створення, інвестування, комерціалізації, реалізації інноваційних продуктів, що діють на рівні бізнесу (великого, середнього і малого), на рівні держави (державні підприємства та організації, освітні і науково-дослідні установи), на індивідуальному рівні (інноватори, висококваліфіковані трудові ресурси) та функціонують як *розробники, продавці і покупці інновацій*;

2) *інноваційна інфраструктура*, представлена різноманітними установами (венчурними та іншими інвестиційними компаніями та фондами, стартапами, технопарками тощо), які дозволяють зустрітися розробникам (власникам) інновацій з їх потенційними покупцями і продавцями, акумулюють інвестиційні ресурси підприємців, населення і здійснюють процес їх подальшого інвестування, консультують з правових питань та питань інноваційно-інвестиційної діяльності, надають допомогу в оформленні та захисті прав власності, а також наданні іншої технічної допомоги;

3) *інституційне середовище в сфері інновацій та інвестицій*, яке представлене системою норм і правил, захисту прав власності, державними органами управління інноваційно-інвестиційною діяльністю, судовими інституціями тощо, яке держава створює з метою стимулювання інноваційного розвитку та збільшення інвестиційних вкладень у високотехнологічні продукти;

4) *система медіа і громадянське суспільство*, що розповсюджують інформацію у секторі бізнесу та серед населення щодо наявних інноваційних продуктів і технологій, змін в інвестиційному середовищі, формують громадянську думку та підтримують інтереси учасників інноваційно-інвестиційної діяльності, здійснюють боротьбу щодо захисту прав власності інвесторів та власників ідей, технологій, розробок, проводять різноманітні заходи для популяризації функцій інноваційно-інвестиційної інфраструктури серед потенційних інвесторів, покупців і продавців інновацій (рис. 1).

Усі представлені блоки взаємодіють між собою, чинять взаємовплив один на одного та утворюють єдину систему, в якій формуються економічні відносини між усіма учасниками інноваційно-інвестиційного процесу. Ця система дозволяє задіяти в якості інвесторів не тільки державу та великий бізнес, що мають значний потенціал для реалізації великомасштабних інвестиційних проєктів та профінансувати підготовку висококваліфікованих кадрів, розробку інновацій, провести наукові дослідження, комерціалізувати інноваційні продукти, але також і населення та підприємців, які мають обмежені обсяги потенційних інвестиційних ресурсів, однак завдяки створеній інфраструктурі можуть також приймати участь в інвестуванні цього процесу.

Інноваційна екосистема дозволяє, з одного боку, створити сприятливі інституційні умови у країні для розвитку науки, техніки і технологій, зокрема, підготовки висококваліфікованих кадрів, здійснення R&D, розробок високотехнологічних продуктів, інвестування інновацій, захисту прав власності, а, з іншого боку – забезпечити їх підтримку на основі функціонування інноваційної інфраструктури, що прискорює процес реалізації інноваційно-інвестиційного потенціалу країни та виходу інновацій на ринок. Тому кожна ланка інноваційної екосистеми виконує важливі функції у цьому процесі та спирається на інноваційно-інвестиційну політику, яку проводить держава.

Міжнародний досвід засвідчує, що результат функціонування інноваційної екосистеми в Україні буде залежати від ефективності інноваційно-інвестиційної політики держави, рівня корумпованості виконавчої і судової влади, органів управління інноваційно-інвестиційною діяльністю, довіри підприємців і населення державі, умов, створених для розвитку підприємництва та розширення бізнесу, надійності інфраструктури тощо. Тому тільки системні і планомірні заходи у цій сфері з боку держави, налагодження безперебійного функціонування кожного з блоків цієї

екосистеми дозволять наблизитися до результатів, які змогли досягнути сучасні лідери інноваційного розвитку.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що на сучасному етапі відродження повоєнної економіки України може бути забезпечене на основі використання найкращих практик інноваційно-інвестиційного розвитку, які мають в своєму арсеналі країни, що отримали значне технологічне лідерство у цій сфері. Одним із методів, що сприяють збільшенню інвестиційних вкладень у нові технології та інші інноваційні продукти, є технологічне підприємництво. Останнє найбільш ефективно може реалізувати свої функції за умови створення у національній економіці України інноваційної екосистеми, яка б функціонувала на основі економічних відносин між розробниками, продавцями і покупцями інноваційних продуктів, що повинні підтримуватися інституційним середовищем в сфері інновацій та інвестицій, інноваційно-інвестиційною інфраструктурою, політикою держави та взаємодією даних суб'єктів з бізнесом, медіа, громадянським суспільством.

Література

1. Оцінка інноваційного розвитку та структурні трансформації в економіці України : кол. монографія / за ред. І. Єгорова, Ю. Кіндзерського; Київ : ДУ ІЕП НАН України, 2023. 239 с.
2. Небога Т. В. Інноваційний розвиток інфокомунікаційної сфери: теорія та практика : монографія. Одеса : ДУ «ІРЕЕД НАНУ», 2023. 368 с.
3. Інноваційний розвиток діяльності суб'єктів господарювання в умовах воєнного та повоєнного стану: теорія, практика, аналітика: монографія. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. 429 с.
4. Большая О. В. Інноваційний розвиток економіки України у контексті глобалізації. *Економіка і регіон.* 2022. № 2(85), С. 74-80. [https://doi.org/10.26906/EiR.2022.2\(85\).2635](https://doi.org/10.26906/EiR.2022.2(85).2635)

5. Burton Swanson, E. (2024), „Technology entrepreneurship is more than one might think“, *Information and Organization*, Vol. 34, Issue 2, pp. 100-512.

6. Othman, A. (2018), „Technology Entrepreneurship And Entrepreneurial Strategies“, available at: https://www.researchgate.net/publication/326683989_Technology_Entrepreneurship_And_Entrepreneurial_Strategies

7. Bailetti, T. (2012), “Technology Entrepreneurship: Overview, Definition, and Distinctive Aspects“, *Technology Innovation Management Review*, vol. 2, pp. 5-12.

8. Walicka, M., Zemigala, M., Czemieli-Grzybowska, W. (2015), “Technology Entrepreneurship – State of the Art and Future Challenges“, *Eurasian Journal of Social Sciences*, vol. 3(4), pp. 10-21.

9. Смесова В. Л., Яськов Є. О., Галізова А. О. Національні моделі регулювання інвестиційної діяльності та їх вплив на інвестиційну привабливість країни. *Innovation and Sustainability*. 2024. № 3. С. 12-27.

10. Смесова В. Л., Яськов Є. О. Інвестиційна привабливість економіки України: сучасний стан та рейтингове оцінювання. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-66>.

11. Смесова В. Л., Ковтун Н. С. Креативність як основа інноваційного розвитку та управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2025. № 3. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.3.12>.

12. Торопченко. Н. В. Досвід зарубіжних країн в інвестиційному стимулюванні економічного розвитку. *Ефективна економіка*. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.10.148.

13. Зубков Р. С. Зарубіжний досвід інвестиційно-інноваційного розвитку регіону. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 10. URL: <https://lib.uu.ua/wp-content/uploads/2023/12/4.pdf>.

14. Касянок К. Г. Міжнародний досвід залучення прямих іноземних інвестицій в умовах фінансових дисбалансів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 18, част. 2. С. 38-44.

References

1. Yehorova, I. and Kindzerskyi, Yu. (2023), *Otsinka innovatsiinoho rozvytku ta strukturni transformatsii v ekonomitsi Ukrainy* [Assessment of innovative development and structural transformation in the Ukrainian economy], IEP NAN Ukrainy, Kyiv, Ukraine.
2. Neboha, T.V. (2023), *Innovatsiinyi rozvytok infokomunikatsiinoi sfery: teoriia ta praktyka* [Innovative development of the information and communications sphere: theory and practice], IREED NANU, Odesa, Ukraine.
3. Ponomarenko, V. Maliarets L. and Vnukova, N. (2024), *Innovatsiinyi rozvytok diialnosti subiektiv hospodariuvannia v umovakh voiennoho ta povoiennoho stanu: teoriia, praktyka, analityka* [Innovative development of economic entities in conditions of war and post-war: theory, practice, analytics], KhNEU im. S. Kuznetsia, Kharkiv, Ukraine.
4. Bolshaia, O. (2022), "Innovative development of Ukraine's economy in the context of globalization". *Economics and Region*, vol. 2(85), pp. 74-80.
5. Burton Swanson, E. (2024), "Technology entrepreneurship is more than one might think", *Information and Organization*, vol. 34, issue 2, pp. 100-512.
6. Othman, A. (2018), "Technology Entrepreneurship And Entrepreneurial Strategies", available at: https://www.researchgate.net/publication/326683989_Technology_Entrepreneurship_And_Entrepreneurial_Strategies
7. Bailetti, T. (2012), "Technology Entrepreneurship: Overview, Definition, and Distinctive Aspects", *Technology Innovation Management Review*, vol. 2, pp. 5-12.
8. Walicka, M. Zemigala, M. and Czemieli-Grzybowska, W. (2015), "Technology Entrepreneurship – State of the Art and Future Challenges", *Eurasian Journal of Social Sciences*, vol. 3(4), pp. 10-21.
9. Smiesova, V.L. Yaskov, Ye.O. and Halizova, A.O. (2024), "National models of investment regulation and their impact on the investment attractiveness of the country", *Innovation and Sustainability*, vol. 3, pp. 12-27.

10. Smiesova, V.L. and Yaskov, Ye.O. (2024), "Investment attractiveness of the Ukrainian economy: current status and rating", *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 64, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4261> (Accessed 7 Aug 2025).
11. Smiesova, V.L. and Kovtun, N.S. (2025), "Creativity as a basis for innovative development and enterprise management", *Efektyvna ekonomika*, vol. 3, available at: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/5987> (Accessed 7 Aug 2025).
12. Toropchenko, N. (2020), "Experience of foreign countries in investment stimulation of economic development", *Efektyvna ekonomika*, available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2020/150.pdf (Accessed 7 Aug 2025).
13. Zubkov, R.S. (2017), "Foreign experience of investment and innovation development of the region", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 10, available at: <https://lib.uu.ua/wp-content/uploads/2023/12/4.pdf> (Accessed 7 Aug 2025).
14. Kasianok, K. (2018), "International experience in attracting foreign direct investment in conditions of financial imbalances", *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, vol. 18(2), pp. 38-44, available at: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/18_2_2018ua/10.pdf (Accessed 7 Aug 2025).

Стаття надійшла до редакції 08.08.2025 р.